

Koronavirus

Koronaepidemian vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen

THL:n seurantaraportti, viikot 41–42 / 2021,
27.10.2021

[Koronaepidemian tilannekatsaukset](#)

Tässä seurantaraportissa kerrotaan:

Teema: Lapset, nuoret ja perheet

Väestön neuvonta ja ohjaus

- Julkisuudessa tietoja antaneiden tahojen luotettavuus vaihtelee tasoillaan vain vähän vuosina 2020 ja 2021

Palvelut

- Perusterveydenhuollon lasten, nuorten ja perheiden palvelujen käytössä eroavuuksia syksyllä 2021
- Perusterveydenhuollon palvelujen saatavuudessa ja henkilöstön riittävydessä vaihtelua
- Sosiaalihuollon iäkkäiden henkilöiden ja lastensuojelun palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys kohenemassa?
- Koronapandemia vähensi rintasyöpien ja ihomelanoomien toteamista
- Syöpätautien ja sädehoidon erikoisalalle hoitoon jonottaneet vuosina 2007–2021
- Väestön kokemuksia koronaepidemian vaikutuksista omaan sähköiseen asiointiin sosiaali- ja terveyspalveluissa
- Haavoittuvat ryhmät etäpalvelujen käyttäjinä – kokemuksia koronaepidemian ajalta
- Vanhuspalvelujen asiakaskysely toi esiin korona-ajan yksinäisyyden ja iäkkäiden sisukkuuden
- Vammaiset ja toimintarajoitteiset ihmiset

Etuudet

- Tartuntatautipäivärahan hakemukset kääntyivät laskutrendille

Kansantalous

- Suomen talous jatkaa toipumistaan koronakeväästä 2020

Viikkoraportin tietoja julkaistaan myös verkkosivulla: thl.fi/koronanvaikutukset

[Katso aiemmat seurantaraportit täältä](#)

Viikkoraportin ovat toimittaneet:

Juha Honkatukia, tutkimuspäällikkö, THL
Vesa Jormanainen, johtava asiantuntija, THL
Pekka Rissanen, tietoylijohdaja, THL

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@thl.fi.

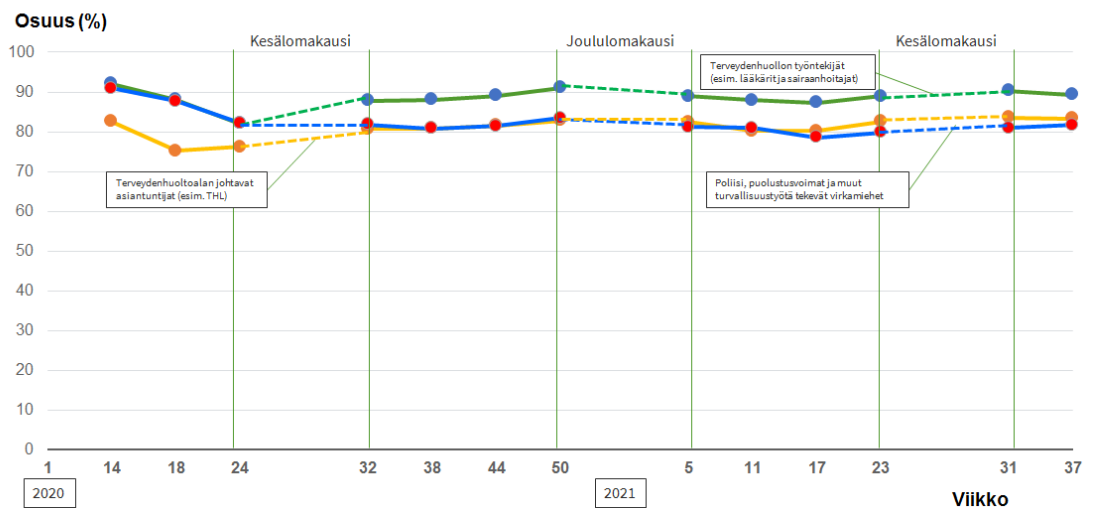
Väestön neuvonta ja ohjaus

Julkisuudessa tietoja antaneiden tahojen luotettavuus vaihtelee tasoillaan vain vähän vuosina 2020 ja 2021

Vesa Jormanainen

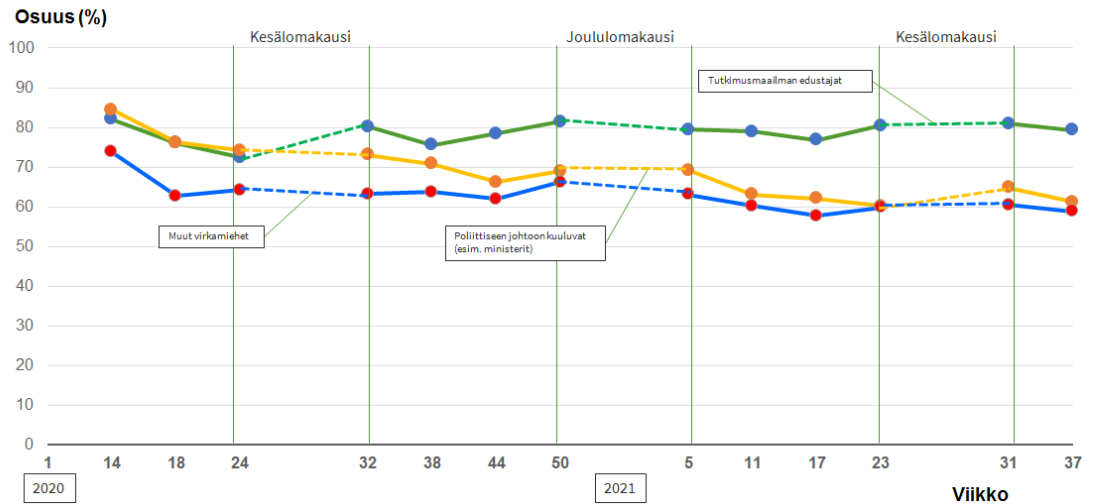
Terveystieteiden työntekijöiden (esimerkiksi lääkärit ja sairaanhoitajat) julkisuudessa antamiin tietoihin on luotettu eniten (noin 90 prosenttia) väestön haastattelututkimuksissa koko koronaepidemian ajan. Myös terveydenhuoltoalan johtavien asiantuntijoiden (esimerkiksi THL) sekä poliisin, puolustusvoimien ja muiden turvallisuustyötä tekevien virkamiesten julkisuudessa antamiin tietoihin on luotettu vahvasti läpi koronaepidemian. Myös tutkimusmaailman edustajat kuuluvat vahvasti luotettujen ryhmään.

Useimmissa ryhmissä lomakauden jälkeen tehdyssä mittauksessa luottaminen julkisuudessa annettuihin tietoihin on ollut suurempaa kuin lomakausien välillä.

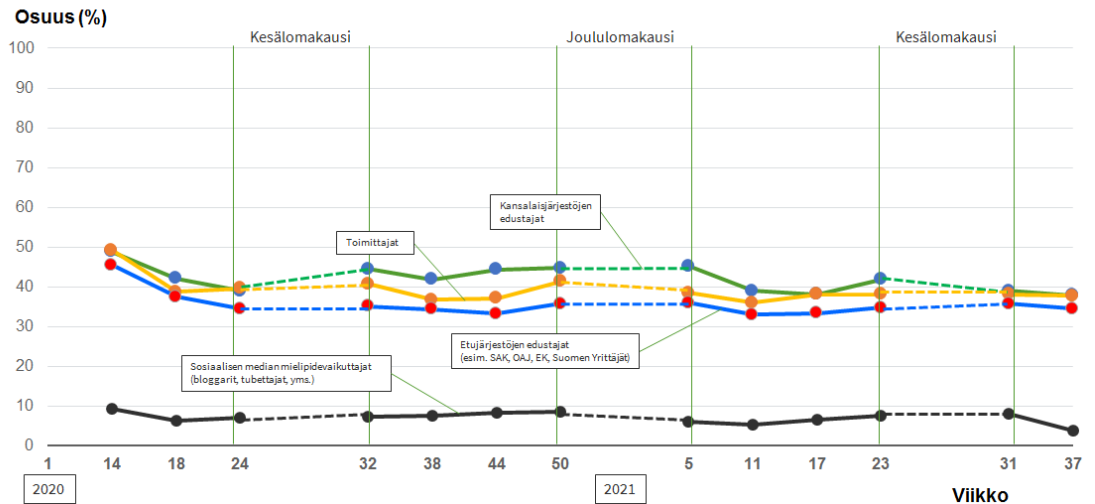
Kuvio: Melko luotettavana tai luotettavana julkisuudessa antamia tietoja pitävien osuudet (prosenttia) viikoittain vuosina 2020 ja 2021: terveydenhuollon työntekijät (esim. lääkärit ja sairaanhoitajat), terveydenhuollon johtavat asiantuntijat (esim. THL) sekä poliisi, puolustusvoimat ja muut turvallisuustyötä tekevät virkamiehet. Lähde: Tilastokeskus, Kansalaispulssi-haastattelututkimus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Muut virkamiehet sekä poliittiseen johtoon kuuluvat tahot (esimerkiksi ministerit) ovat saaneet yli 60 prosentin luottamuksen julkisuudessa antamilleen tiedoille vuosina 2020 ja 2021.

Kuvio: Melko luotettavana tai luotettavana julkisuudessa antamia tietoja pitävien osuudet (prosenttia) viikoittain vuosina 2020 ja 2021: tutkimusmaailman edustajat, poliittiseen johtoon kuuluvat (esim. ministerit) sekä muut virkamiehet. Lähde: Tilastokeskus, Kansalaispulssi-haastattelututkimus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kansalaisjärjestöjen edustajat, toimittajat sekä etujärjestöjen edustajat (esimerkiksi SAK, OAJ, EK ja Suomen Yrittäjät) kuuluvat seuraavaan ryhmään, jossa 30–40 prosenttia haastatelluista on pitänyt ryhmien julkisuudessa antamia tietoja melko luotettavina tai luotettavina. Alle 10 prosentin luottamuksen ovat saaneet sosiaalisen median mielipidevaikuttajat (bloggarit, tubettajat ynnä muut vastaavat).

Kuvio: Melko luotettavana tai luotettavana julkisuudessa antamia tietoja pitävien osuudet (prosenttia) viikoittain vuosina 2020 ja 2021: kansalaisjärjestöjen edustajat, toimittajat, etujärjestöjen edustajat (esim. SAK, OAJ, EK, Suomen Yrittäjät) sekä sosiaalisen median mielipidevaikuttajat (bloggarit, tubettajat, yms.). Lähde: Tilastokeskus, Kansalaispulssi-haastattelututkimus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

[Lisää tietoa Kansalaispulssi-haastattelututkimuksesta Tilastokeskuksen verkkosivulla](#)

[Lisää tietoa Kansalaispulssi-haastattelututkimuksesta Valtioneuvoston kanslian verkkosivulla](#)

Palvelut

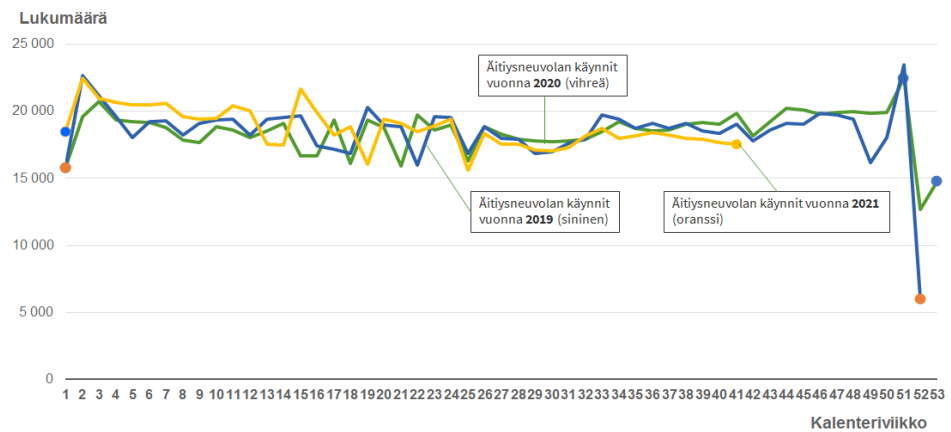
Perusterveydenhuollon lasten, nuorten ja perheiden palvelujen käytössä eroavuuksia syksyllä 2021

Päivi Lindberg ja Vesa Jormanainen

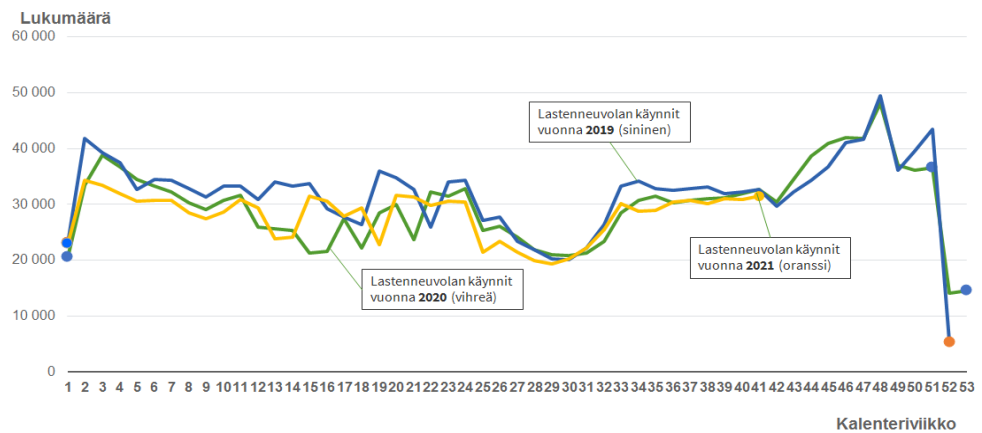
Perusterveydenhuollon äitiysneuvoloiden käynnit ovat viime viikkoina lähteneet aiemmista vuosista pienemmälle uralle. Vastaava havainto on nähtävissä myös perhesuunnittelu- tai ehkäisyneuvolan sekä kouluterveydenhuollon käynneissä.

Sosiaalihuoltoon kuuluvien kasvatus- ja perheneuvoloiden käynnit ovat myös hieneisessä laskusuunnassa aiempiin vuosiin verrattuna.

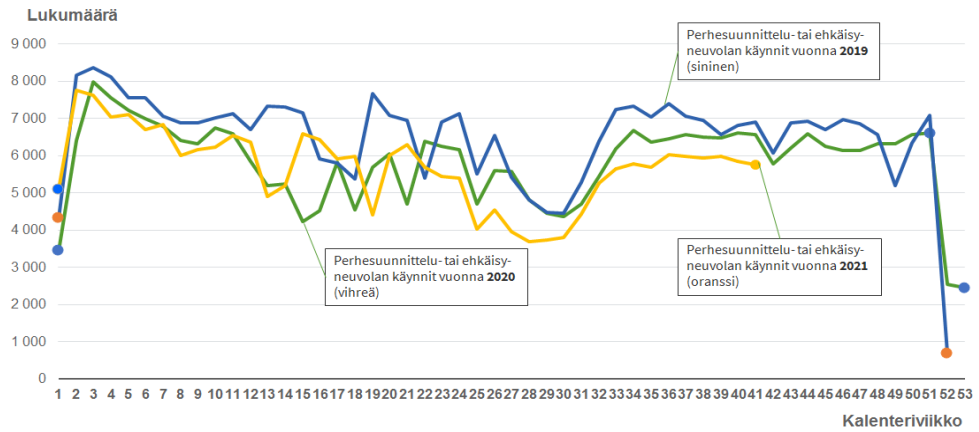
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan ja opiskeluterveydenhuollon käynnit näyttäisivät toteutuvan edellisvuosien tasolla.

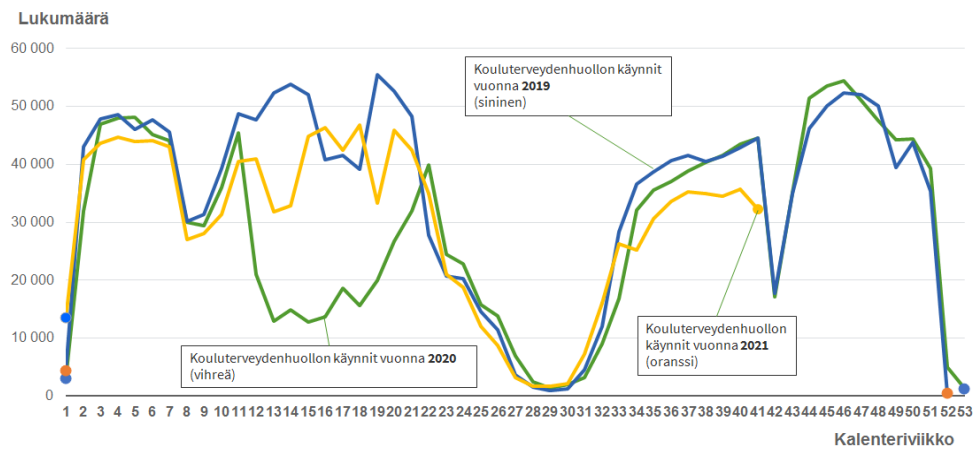
Kuvio: Perusterveydenhuollon äitiysneuvolan käynnit viikoittain vuosina 2019–2021. Lähde: THL, Avohilmo-rekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

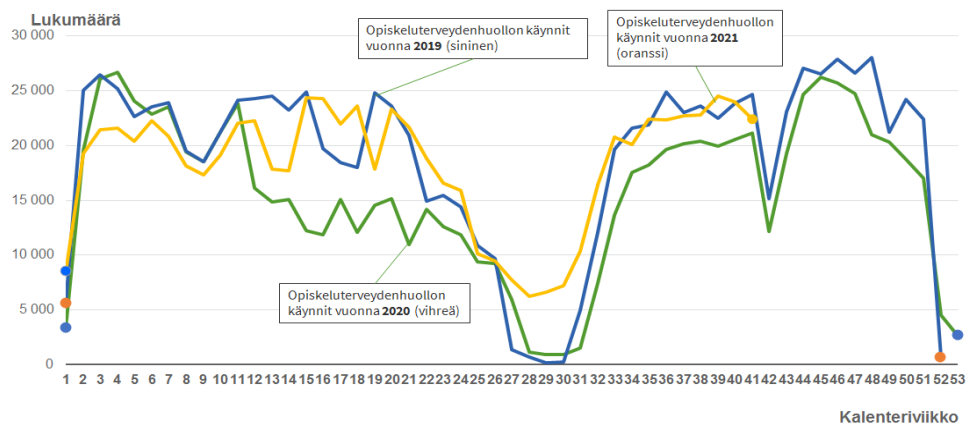
Kuvio: Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit viikoittain vuosina 2019–2021. Lähde: THL, Avohilmo-rekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

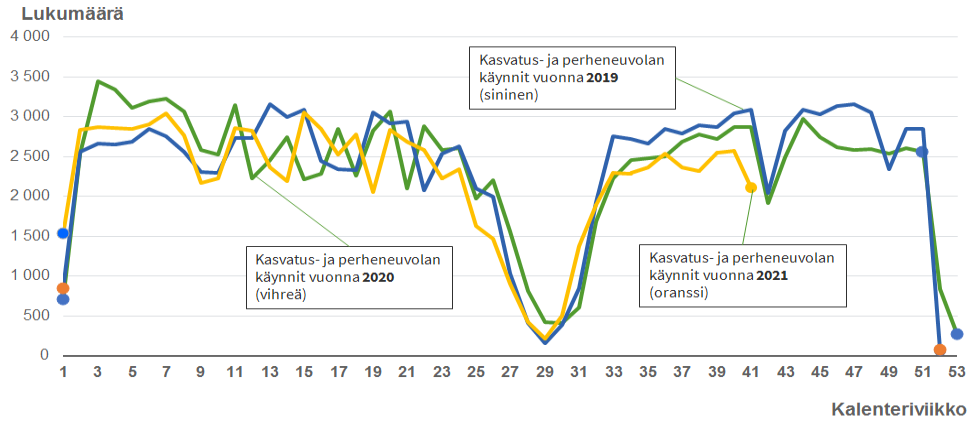
Kuvio: Perusterveydenhuollon perhesuunnittelu- tai ehkäisyneuvolan käynnit viikoittain vuosina 2019–2021. Lähde: THL, Avohilmo-rekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kuvio: Perusterveydenhuollon kouluterveydenhuollon käynnit viikoittain vuosina 2019–2021. Lähde: THL, Avohilmo-rekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kuvio: Perusterveydenhuollon opiskeluterveydenhuollon käynnit viikoittain vuosina 2019–2021. Lähde: THL, Avohilmo-rekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

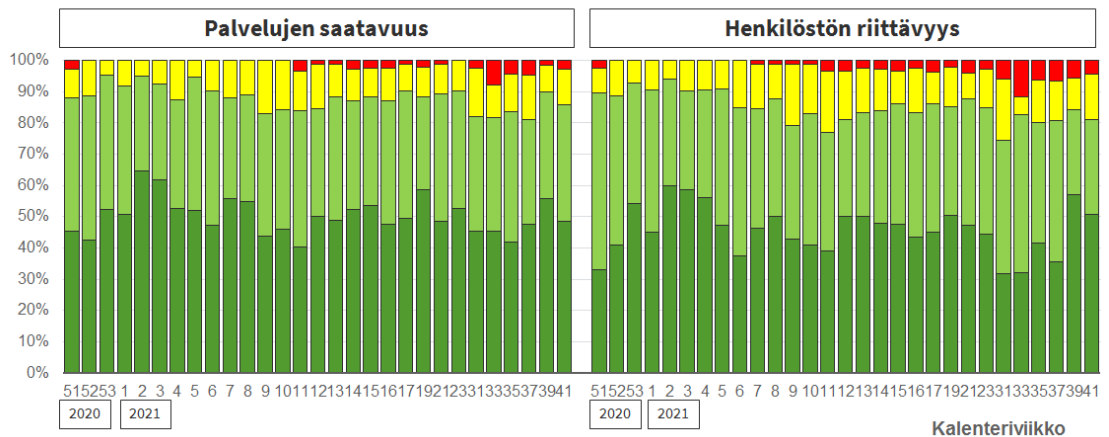

Kuvio: Sosiaalihuollon kasvatus- ja perheneuvolan käynnit viikoittain vuosina 2019–2021. Lähde: THL, Avohilmo-rekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

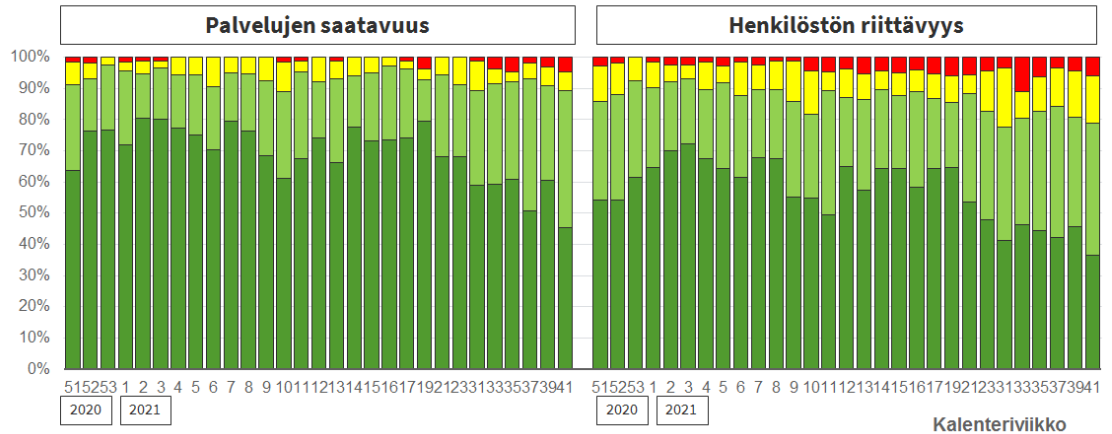
Perusterveydenhuollon palvelujen saatavuudessa ja henkilöstön riittävydessä vaihtelua

Vesa Jormanainen, Marko Grönholm ja Pekka Rissanen

Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioimat avosairaanhoidon ja vuodeosaston palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys näyttäisivät vaihtelevan viime viikkoina. Erityisesti vaikeutuneiden tilanteiden (punainen) raportointi on ollut tilanteen pitkittyessä taajempaa kuin alkuvaiheessa.

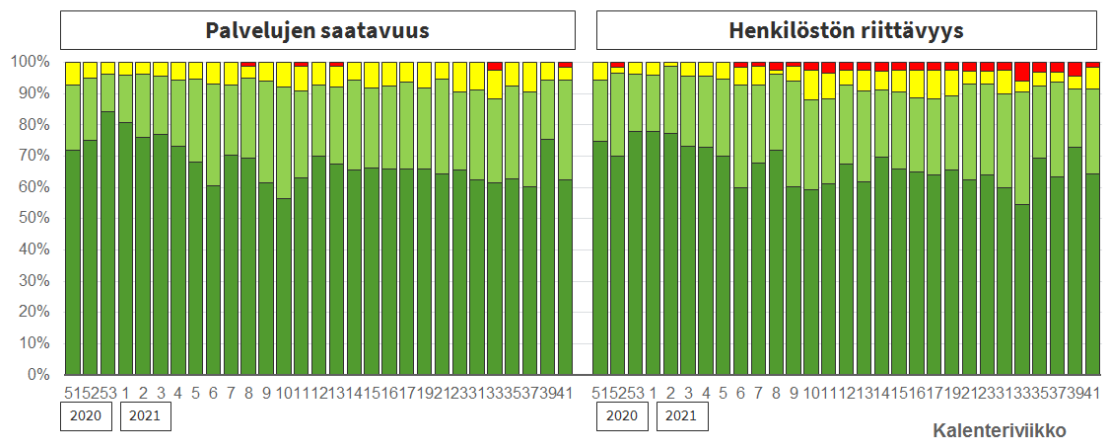

Kuvio: Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioima avosairaanhoidon palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

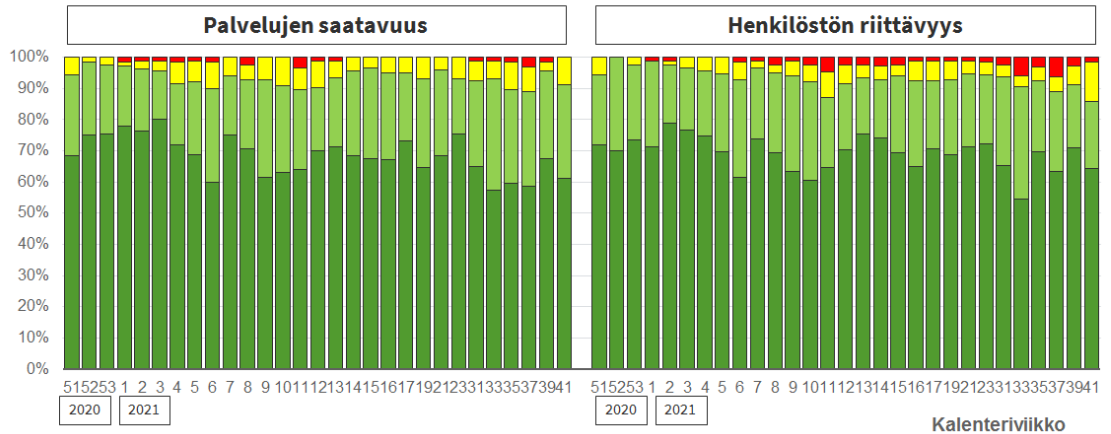

Kuvio: Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioima vuodeosastohoidon palvelujen saata-
vuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuilla
27.10.2021.

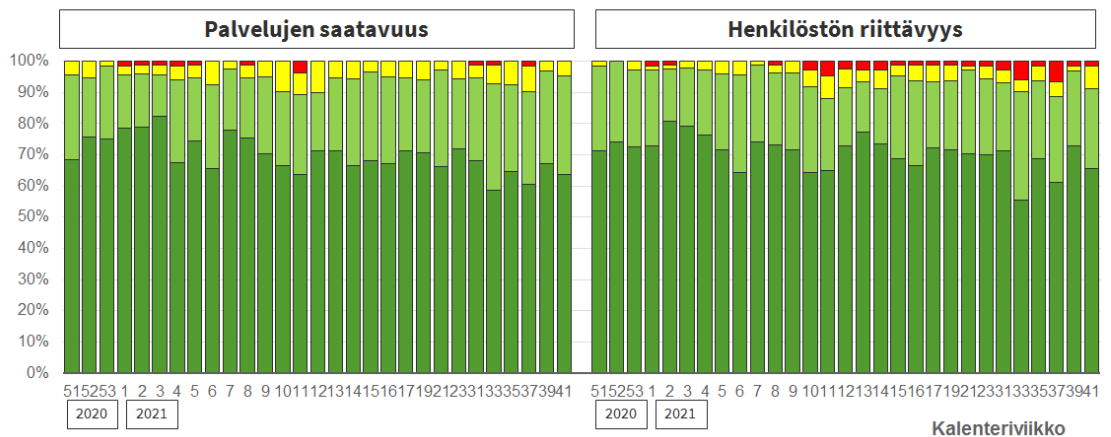
Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioimat neuvoloiden, kouluterveydenhuollon ja opiskelijaterveydenhuollon palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys näyttäisivät merkkejä kohentumisesta, mikä voi liittyä koronaepidemian rajoitusten lievenemiseen ja rokotusten läpi-
viennin loppuvaiheisiin.

Kuvio: Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioima neuvoloiden palvelujen saatavuus ja
henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuilla
27.10.2021.

Kuvio: Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioima kouluterveydenhuollon palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

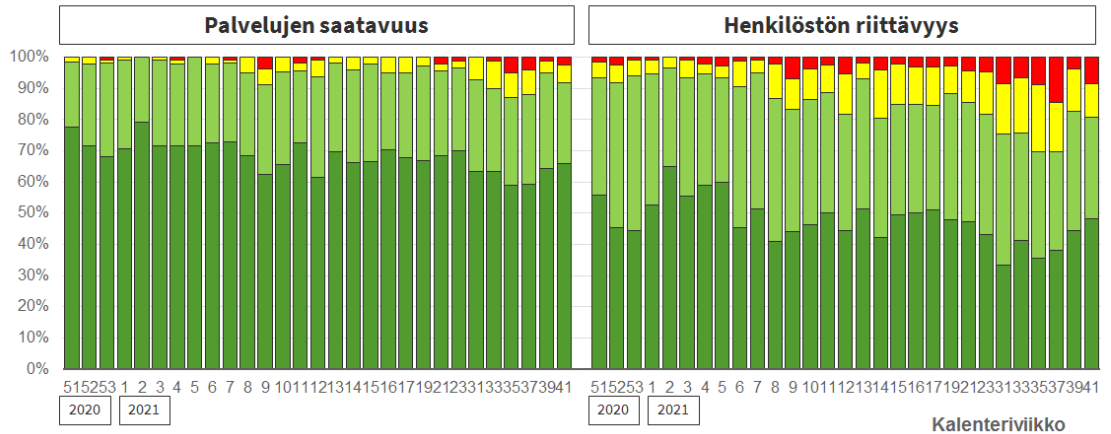
Kuvio: Perusterveydenhuollon palvelujen järjestäjien arvioima opiskelijaterveydenhuollon palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Sosiaalihuollon iäkkäiden henkilöiden ja lastensuojelun palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys kohenemassa?

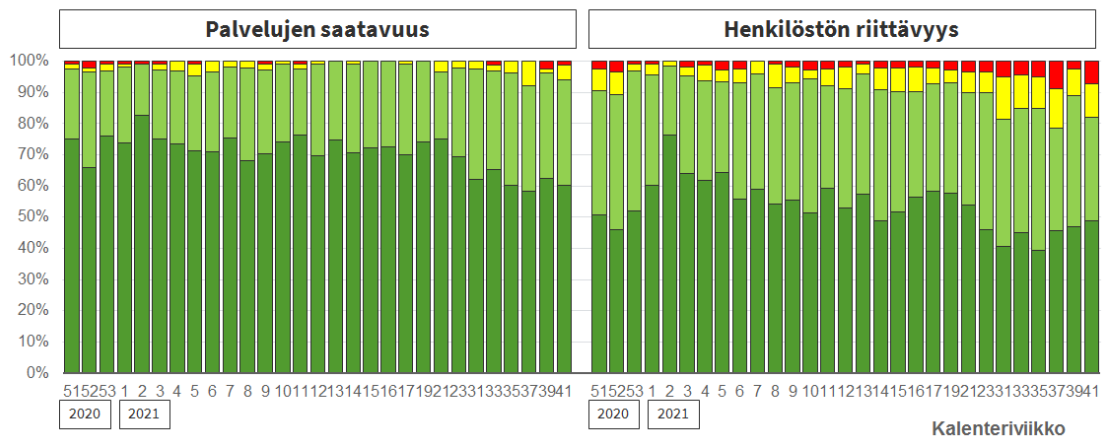
Vesa Jormanainen, Marko Grönholm ja Pekka Rissanen

Iäkkäiden henkilöiden kotiin annettavien ja ympärivuorokautisten palvelujen saatavuudessa ja henkilöstön riittävydessä näyttäisi viime viikkojen perusteella olevan käynnissä hienoinen paraneminen. Tulevat syksyn mittaukset näyttävät, onko havainto kestävä. Tilanteen paraneminen näyttäisi olevan selvempi henkilöstön riittävyden suhteen.

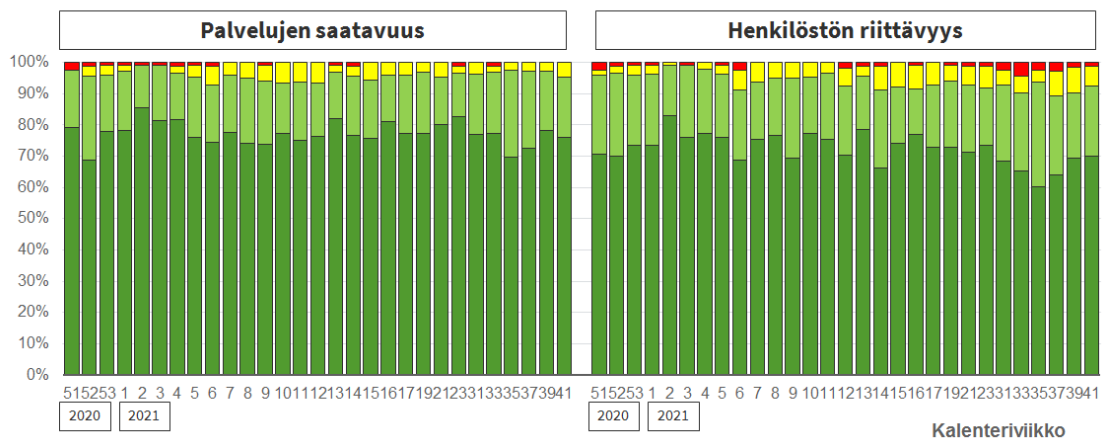
Vastaava havainto on näkyvissä myös lastensuojelun palvelujen saatavuudessa ja henkilöstön riittävydessä.

Kuvio: Sosiaalihuollon palvelujen järjestäjien arvioima iäkkäiden henkilöiden kotiin annettavien palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kuvio: Sosiaalihuollon palvelujen järjestäjien arvioima iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisten palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kuvio: Sosiaalihuollon palvelujen järjestäjien arvioima lastensuojelun palvelujen saatavuus ja henkilöstön riittävyys viikoittain vuosina 2020–2021. Lähde: THL. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

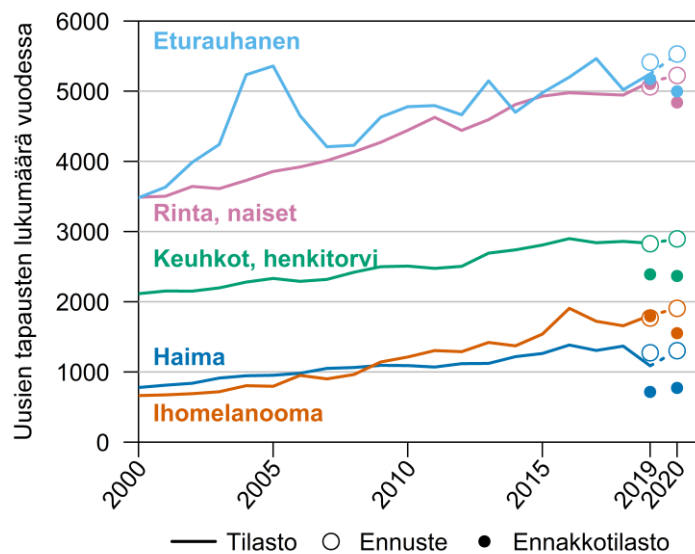
Koronapandemia vähensi rintasyöpien ja ihomelanoomien toteamista

Janne Pitkäniemi

Suomen Syöpärekisterin ennakkotilaston perusteella rintasyövät ja ihomelanoomat vähenivät vuonna 2020 noin neljäläsadalla. Koronapandemia näyttää vaikuttaneen rinta- ja eturauhassyöpien sekä ihomelanoomien toteamiseen.

Ennakkotilastossa vuonna 2020 todettuja uusia syöpiä on 32 897 eli noin 1400 (4 prosenttia) vähemmän kuin olisi odotettu ilman pandemiaa. Arvio perustuu vuosien 2019 ja 2020 ennakkotilastoihin sekä vuoden 2020 ennusteeseen. Ennakkotilaston valossa koronapandemian aikana todettujen uusien rintasyöpien vaje oli 8 prosenttia (noin 430 syöpätapausta) ja eturauhassyöpien 5 prosenttia (290) vuonna 2020. Uusia paksu- ja peräsuolen syöpiä todettiin 3 prosenttia (120) vähemmän. Suurin suhteellinen vähenemä yleisimpien syöpien uusissa syöpätapauksissa oli ihomelanoomissa, joita ennakkotilastossa oli 20 prosenttia eli 390 syöpätapausta vähemmän.

Tiedot tarkentuvat yhä vuotta 2020 koskevan varsinaisen vuositilaston valmistuessa keväällä 2022.

Kuvio: Naisten rintasyövän ja ihomelanooman osalta ennakkotilaston 2019 uusien syöpätapausmäärä (täytetty ympyrä) on jo lähellä varsinaista tilastoa (yhtenäinen viiva). Ennakkotilasto 2019 on puutteellinen tappavimpien syöpien kuten keuhko- ja haimasyövän osalta. Nämä puutteet korjautuvat myöhemmin hoitoilmoitus- ja kuolinsyöttietojen avulla. Haima- ja keuhkosityövissä vaje selittyy raportointiviiveellä, mutta melanoomassa (lisävaje 20 prosenttia), rintasyövissä (8 prosenttia) ja eturauhassyövissä (5 prosenttia) vaje oli suurempi kuin pelkän raportointiviiveen perusteella olisi odotettu (täytetty piste kauempana ympyrästä 2020 kuin 2019). Lähde: Syöpärekisteri. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

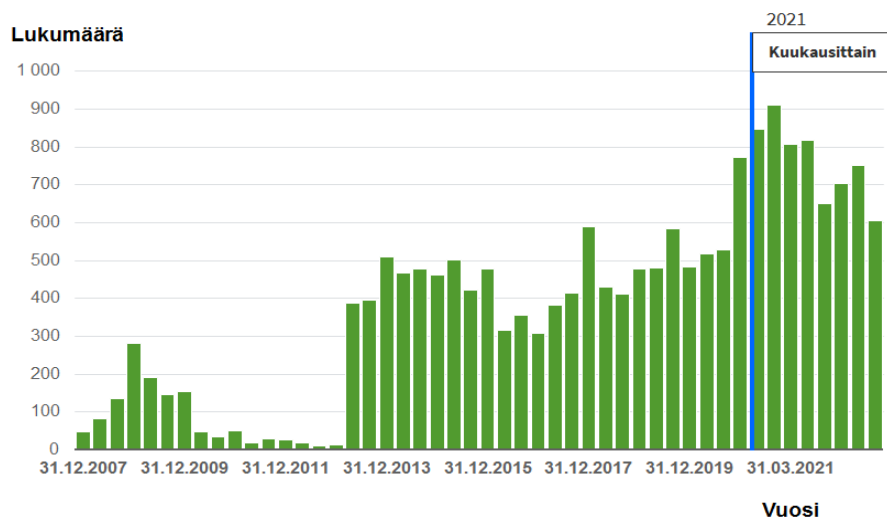
Syöpätautien ja sädehoidon erikoisalalle hoitoon jonottaneet vuosina 2007–2021

Vesa Jormanainen

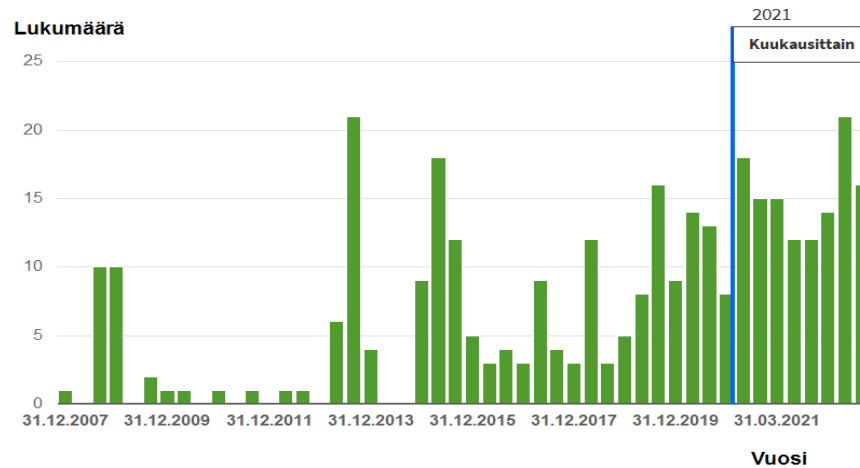
Syöpätautien ja sädehoidon erikoisan hoitoon pääsyä 1–90 vuorokautta odottaneiden määrä oli pitkään 400–500 tasolla vuosina 2010–2019. Koronaepidemiavuoden 2020 lopulla hoitoon jonottaneiden lukumäärä kasvoi noin 800 tasolle, mutta on sen jälkeen ollut laskevalla trendillä vuonna 2021 (noin 600 henkilöä elokuussa 2021).

Erikoissairaanhoidon hoitoon 91–180 vuorokautta odottaneiden määrä on ollut pitkään muutamia kymmeniä henkilöitä ennen koronavuotta 2020. Vuonna 2021 hoitoon jonottaneiden lukumäärä on vaihdellut 10–20 henkilön välillä.

Yli puoli vuotta erikoissairaanhoidon syöpätautien ja sädehoidon hoitoon on jonottanut yksittäisiä henkilöitä ennen koronaepidemiaa ja koronaepidemian aikana.

Kuvio: Syöpätautien ja sädehoidon erikoisalalle sairaanhoitopiirien erikoissairaanhoidon hoitoa 1–90 vrk odottaneet vuosina 2007–2021. Lähde: THL, Erikoissairaanhoidon hoitopääsyn rekisteritiedot. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

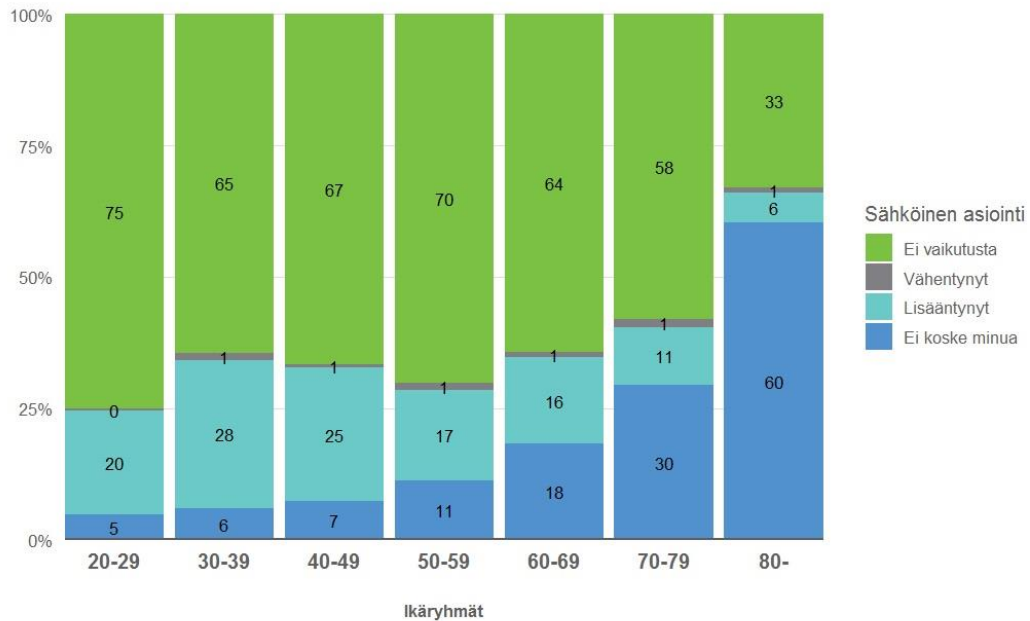
Kuvio: Syöpätautien ja sädehoidon erikoisalalle sairaanhoitopiirien erikoissairaanhoidon hoitoa 91–180 vrk odottaneet vuosina 2007–2021. Lähde: THL, Erikoissairaanhoidon hoitopäätösten rekisteritiedot. Päivitetty verkkosivuille 13.10.2021.

Väestön kokemuksia koronaepidemian vaikutuksista omaan sähköiseen asiointiin sosiaali- ja terveystaloudissa

Laura Hietapakka, Lotta Virtanen ja Tarja Heponiemi

Väestön kokemuksia sähköisestä asiointista sosiaali- ja terveystaloudissa kysyttiin osana FinTerveys 2017 -seurantatutkimusta, jonka aineisto kerättiin vuosien 2020–2021 vaihteessa. Kaksi kolmesta (64 prosenttia) vastaajasta koki, että koronaepidemia tai sen rajoittamistoimet eivät olleet vaikuttaneet sähköiseen asiointiinsa sosiaali- ja terveystaloudissa. Noin viidennes (19 prosenttia) väestöstä oli lisännyt sähköisten sosiaali- ja terveystaloudien käyttöä. Hyvät internetin käyttötaidot, huoli koronavirustartunnan saamisesta, psyykinen kuormittuneisuus sekä lääkärikäyntien määrä (erityisesti kun vastaajalla oli ollut yli kolme lääkärikäyntiä 12 kk aikana) olivat voimakkaimmin yhteydessä sähköisen asiointin lisääntymiseen.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna sähköisten sote-palvelujen käyttö oli lisääntynyt erityisesti 30–49-vuotiailla. Yli 70-vuotiaat ja erityisesti yli 80-vuotiaat kokivat useimmin, että sähköinen asiointi ei koske heitä.

Kuvio: Koronaepidemian vaikutus sähköiseen asiointiin sosiaali- ja terveystalvissa ikäryhmittäin. Lähde: THL, FinTerveys 2017 -seurantatutkimus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

[Lisää tietoa Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisusta](#)

Haavoittuvat ryhmät etäpalvelujen käyttäjinä – kokemuksia koronaepidemian ajalta

Anu Kaihlanen, Lotta Virtanen ja Tarja Heponiemi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Aalto-yliopisto ja Helsingin yliopisto toteuttivat yhteistyössä haastattelututkimuksen, jonka kohderyhmänä olivat haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä: ikäihmiset, mielenterveyskuntoutujat, venäjänkieliset maahanmuuttajat, paljon terveystalvissa käyttävät, työttömät ja nuoret sosiaalipalvelujen käyttäjät.

Suuri osa haastatelluista hyödynsi aktiivisesti digitaalisia viestintäpalveluja yksinäisyyden lievittämiseen ja sosiaalisten suhteiden ylläpitoon korona-aikana, mutta etänä toteutettujen julkispalvelujen käyttö oli valtaosalla vähäistä. Esimerkiksi paljon terveystalvissa käyttävien säännöllisesti tarvitsemat terveystalvissa palvelut toteutuivat pääosin fyysisesti. Myös ikääntyneet asioivat koronatilanteesta huolimatta mieluummin paikan päällä. Venäjänkieliset maahanmuuttajat käyttivät digitaalisia laitteita ja etenkin sosiaalista mediaa korona-aikana enemmän kuin aiemmin, mutta sosiaali- ja terveystalvissa palvelujen käytössä ei ollut tapahtunut samankaltaista muutosta. Mielenterveyskuntoutujien sekä sosiaalipalveluja käyttävien nuorten aikuisten keskuudessa erilaisten sosiaali- ja terveystalvissa palvelujen verkkoasiointi sen sijaan lisääntyi.

Keskeisimmät tunnistetut etäpalvelujen käytön esteet liittyivät haastateltavien digitaitoihin ja ongelmiin digituen saatavuudessa, vähäiseen tiedottamiseen, etävuorovaikutuksen haasteisiin, etäpalvelujen selkokielisyyden puutteeseen sekä etäpalvelujen turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin. Kaikilla ei myöskään ollut mahdollisuuksia tai oikeutta etäpalvelujen käyttöön epidemian aikana esimerkiksi päätelaitteiden, EU-kansalaisuuden tai pankkitunnusten puuttumisen vuoksi. Etäpalvelujen käyttöä hankaloitti myös yksityisyyden mahdollistavan tilan puute.

Yhtenä keskeisimmistä keinoista etäpalvelujen käytön ja hyödyntämisen edistämässä nähtiin panostaminen etäpalvelujen käytettävyyteen ja toimivuuteen. Palvelualueiden toivottiin myös olevan yksinkertaisia käyttää ja nykyistä selkokielisempiä. Olennaisen tiedon toivottiin olevan verkkosivuilla helposti löydettävissä ja erityisesti yhteystietojen toivottiin löytyvän nykyistä helpommin. Lisäksi esimerkiksi puolesta asioinnin sujuvoittamista toivottiin. Kuviossa on esitetty keskeiset etäpalvelujen kehittämisaalueet.

Kuvio: Etäpalvelujen keskeisiä kehittämiskohteita. Lähde: THL, Aalto-yliopisto ja Helsingin yliopisto, haastattelututkimus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

[Lisää tietoa Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisusta](#)

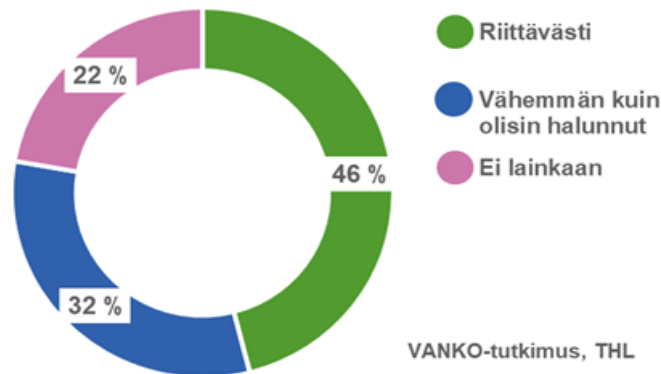
Vanhuspalvelujen asiakaskysely toi esiin korona-ajan yksinäisyyden ja iäkkäiden sisukkuuden

Sari Kehusmaa, Suvi Leppäaho ja Sini Siltanen

Epidemia-aika on vähentänyt vanhuspalvelujen asiakkaiden yhteydenpitoa läheisiinsä ja lisännyt yksinäisyyden kokemusta. Kokemus on yhtäläinen sekä kotihoidossa että ympärivuorokautisessa hoidossa. Yksinäisyyden kokemus on lisääntynyt vuoden 2016 vastaavaan kyselyyn verrattuna. Tehdyn kyselyn ulkopuolelle jäivät saattohoidossa olevat asiakkaat. On todennäköistä, että eniten juuri he kaipaavat yhteyttä läheisiinsä. Viranomaisohjeistus on, että saattohoidossa olevien tapaamiset läheisten kanssa pitää aina mahdollistaa.

Korona-ajan seuranta osoitti, että puolet vanhuspalvelujen asiakkaista ei päässyt ulos liikkumaan riittävästi. Liikkuminen on keskeinen osa iäkkään toimintakyvyn ylläpitoa ja epidemia-aikana erityisesti ulkona liikkumisen tärkeyttä on painotettu. Vanhuspalvelujen asiakkaille tehdyn kyselyn mukaan monet elivät elämäänsä kokonaan sisätilassa. Vain noin puolet asiakkaista pääsi mielestään riittävästi ulkoilemaan. Joka kolmas oli päässyt ulkoilemaan vähemmän kuin olisi halunnut ja joka viides raportoi, ettei ollut päässyt lainkaan liikkumaan ulkona korona-aikana.

Oletko päässyt liikkumaan ulkona korona-aikana?

Kuvio: Vastausten jakauma kysymykseen, oletko päässyt liikkumaan ulkona korona-aikana. Lähde: THL, VANKO-tutkimus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kyselyn perusteella vanhuspalvelujen asiakkaiden korona-arki oli aikaisempaa virikkeettömämpi ja yksitoikkoisempi. Esimerkiksi päiväkeskustoiminta ja monet sosiaaliset harrastukset olivat koronan vuoksi keskeytettyinä. Erityisesti kotihoidon asiakkaiden osallistuminen harrastus- ja virkistystoimintaan oli vähäistä. Pitkään jatkuessaan virikkeetön elämä altistaa kognitiivisen toimintakyvyn heikkenemiselle ja saattaa nopeuttaa muistisairauksien etenemistä. Siksi onkin tärkeää, että iäkkäiden ryhmäpalvelut saadaan jälleen toimimaan.

Kysely toi esiin myös iäkkäiden positiivisen elämänasenteen, arkielämän suomalaisen sisun. Valtaosa vastaajista oli tyytyväinen elämäänsä ja lähes kaikkien turvallisuuden tunne säilyi epidemian luomista uhkakuvista huolimatta. Hyvinvoinnin säilyminen korona-aikana heijastelee ikäihmisten korkeaa resilienssiä (kykyä sietää vastoinkäymisiä).

[Lisää tietoa Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisusta](#)

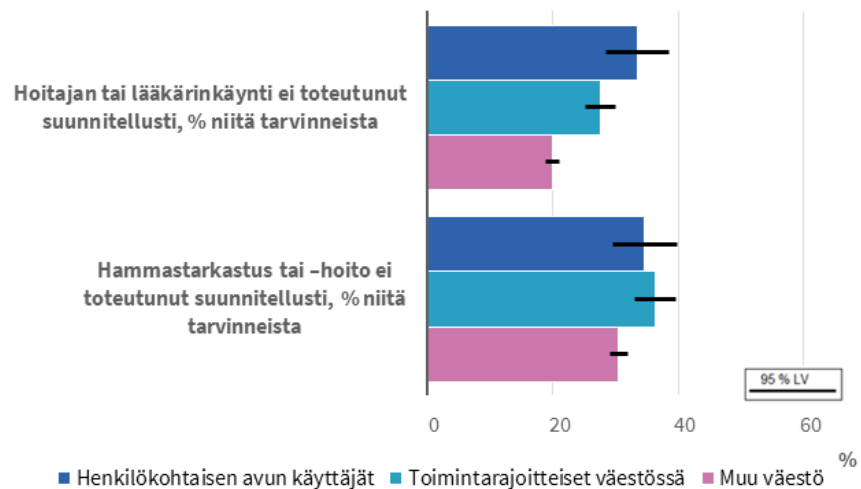
Vammaiset ja toimintarajoitteiset ihmiset

Marja Holm, Anna Väre, Päivi Nurmi-Koikkalainen, Päivi Sainio

Tässä tarkastellaan väestöä edustaviin tutkimuksiin perustuen toimintarajoitteita kokevien ihmisten korona-ajan kokemuksia palveluista. Lisäksi tarkastellaan henkilökohtaista apua käyttävien vammaisten ihmisten ryhmää heille tehdyn kyselyn perusteella. Tuloksia verrataan niihin, joilla ei ole toimintarajoitteita. *Toimintarajoitteisilla henkilöillä* tarkoitetaan tässä heitä, joilla on suuria vaikeuksia perustoiminnoissa kuten liikkumisessa, näkemisessä, kuulemisessa tai muistissa. FinSote 2020 -väestötutkimuksen mukaan noin joka kymmenes aikuinen kokee tällaisia vaikeuksia. *Henkilökohtaisen avun käyttäjät* saavat apua toimiin, joista eivät selviydy itsenäisesti vamman tai sairauden takia, esimerkiksi päivittäisiin toimintoihin, työssä käyntiin, opiskeluun, harrastuksiin, yhteiskunnallinen osallistumiseen sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämiseen.

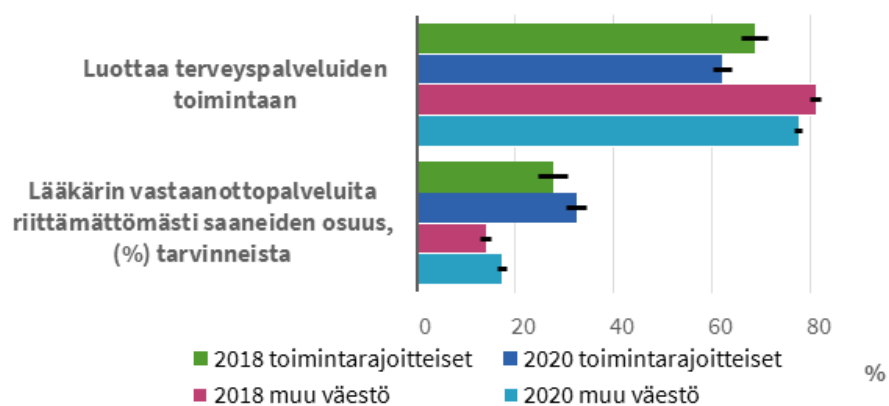
Terveyspalvelut eivät toteutuneet suunnitellusti

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toteutuksessa oli haasteita koronaepidemian aikana. Toimintarajoitteisista ja henkilökohtaista apua käyttävistä henkilöistä suurempi osuus kuin muista raportoi eri terveyspalveluiden tyydyttymättömästä tarpeesta. Heistä noin 30 prosenttia ilmoitti, että hoitajan tai lääkärinkäynti oli peruuntunut tai siirtynyt myöhemmäksi, kun muussa väestössä osuus oli 20 prosenttia.

Kuvio: Kokemuksia terveystalvelujen toteutumisesta henkilökohtaista apua saavilla vammaisilla henkilöillä, toimintarajoitteisilla henkilöillä sekä muulla väestöllä koronaepidemian aikana: 55 vuotta täyttäneiden ikä- ja sukupuolivakioidut osuudet (prosenttia). Lähteet: 1) Nurmi-Koikkalainen P, Holm M, Väre A ym. (2021). Toimintarajoitteiset ja vammaiset henkilöt. Teoksessa Kestilä L, Jokela M, Härmä V, Rissanen P (toim.) Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen: Asiantuntija-arvio, kevät 2021. Raportti 03/2021. Tampere: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 154–161; 2) Parikka S, Ikonen J, Koskela T ym. (2020). Koronan vaikutukset vaihtelevat alueittain – eroja myös ikääntyneillä sekä toimintarajoitteisilla verrattuna muuhun väestöön. Kansallisen FinSote-tutkimuksen ennakkotuloksia syksyllä 2020. Verkojulkaisu: thl.fi/finsote. Aineistot: FinSote 2020; Henkilökohtaisen avun kysely (2020). Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kahden vuoden aikana luottamus terveystalveluiden toimintaan on laskenut ja lääkärin vastaanotopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus on kasvanut toimintarajoitteisten henkilöiden lisäksi myös muun väestön keskuudessa. Luottamus terveystalveluiden toimintaan oli matalampi toimintarajoitteisilla henkilöillä verrattuna muuhun väestöön vuosina 2018 ja 2020. Myös lääkäripalveluita riittämättömästi saaneiden osuus niitä tarvinneista oli suurempi toimintarajoitteisilla henkilöillä molempina vuosina.

Kuvio: Muutoksia terveystalveluihin liittyvissä kokemuksissa kahden vuoden aikana toimintarajoitteisilla ja muulla väestöllä: 20 vuotta täyttäneiden ikä- ja sukupuolivakioidut osuudet (prosenttia). Lähteet: THL, FinSote 2018 ja FinSote 2020 -tutkimukset. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

[Lisää tietoa FinSote-tutkimuksesta](#)

Myös osassa vammaisille henkilöille tärkeissä palveluissa havaittiin tyydyttämätöntä palvelutarvetta. Fysioterapiapalvelua tarvinneista henkilökohtaista apua käyttävistä vammaisista henkilöistä 38 prosenttia koki palvelun olleen riittämätöntä maaliskuun alun 2020 jälkeen. Apuvälinepalveluita riittämättömästi saaneita oli neljäsosa kyseistä palvelua tarvinneista vastaajista. Henkilökohtainen apu oli ollut riittämätöntä noin neljäsosalla ja kuljetuspalvelut olivat riittämättömiä 16 prosentilla vastaajista.

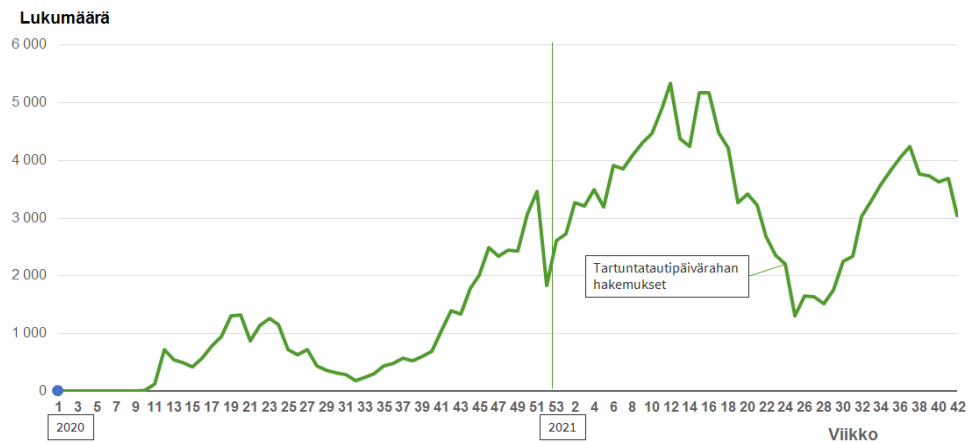
Kuvio: Vammaisille henkilöille joidenkin tärkeiden palveluiden riittävyys maaliskuun 2020 alun jälkeen henkilökohtaista apua käyttävillä vammaisilla henkilöillä: 18 vuotta täyttäneiden osuudet (prosenttia). Lähteet: 1) Sainio P, Holm M, Ikonen J ym. Koronaepidemian ja sen rajoittamistoimien vaikutukset toimintarajoitteisten ihmisten elämään. Sosiaalilääketieteen aikakauslehti 3/2021, julkaistaan loka-kuun alussa 2021; 2) Nurmi-Koikkalainen P, Holm M, Väre A, ym. (2021). Toimintarajoitteiset ja vammaiset henkilöt. Teoksessa Kestilä L, Jokela M, Härmä V, Rissanen P (toim.) Covid-19-epidemian vaikutukset hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen: Asiantuntija-arvio, kevät 2021. Raportti 03/2021. Tampere: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 154–161. Aineisto: Henkilökohtaisen avun kysely (2020). Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Etuudet

Tartuntatautipäivärahan hakemukset kääntyivät laskutrendille

Vesa Jormanainen

Helpottaako koronatilanne? Ainakin tartuntatautipäivärahan hakemusmäärät ovat viime viikkoina kääntyneet selvästi laskevalle trendille.

Kuvio: Tartuntatautipäivärahan hakemukset viikoittain vuosina 2020 ja 2021. Lähde: Kela. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kansantalous

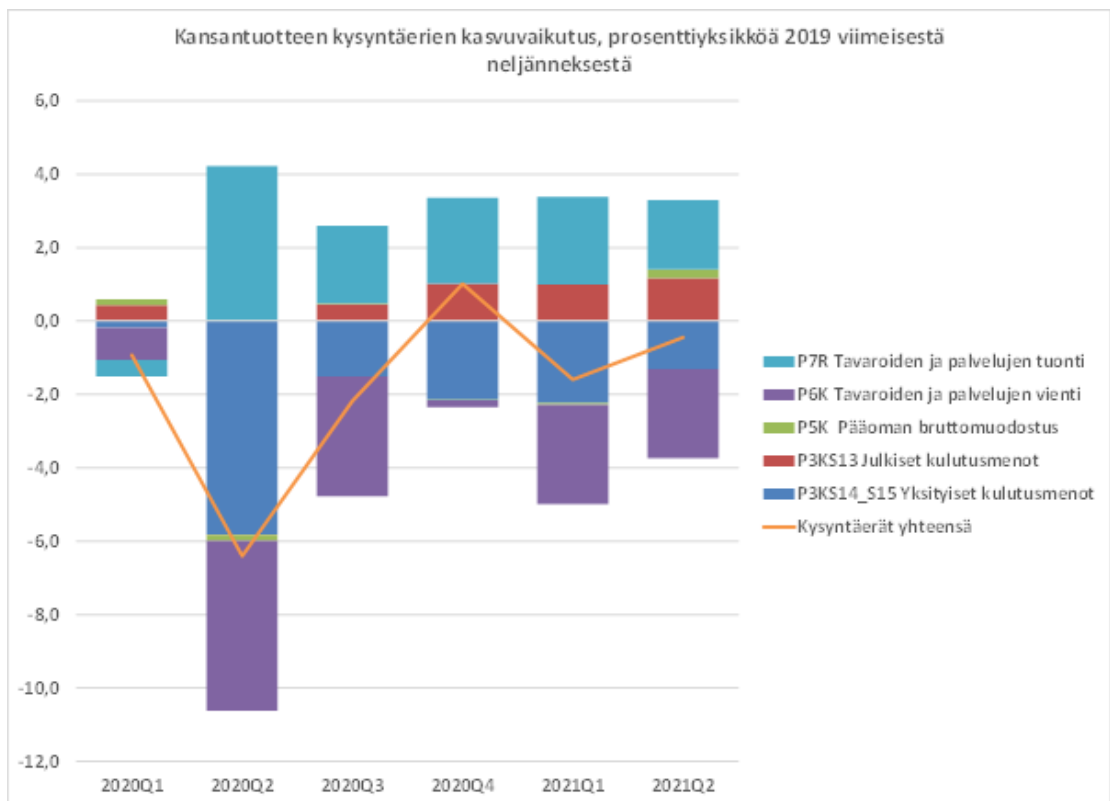
Suomen talous jatkaa toipumistaan koronakeväästä 2020

Juha Honkatukia

Suomen talous jatkoi koronakeväästä 2020 toipumistaan Tilastokeskuksen elokuussa julkaisemien kansantalouden tilinpidon vuoden 2021 toisen vuosineljänneksen tietojen mukaan.

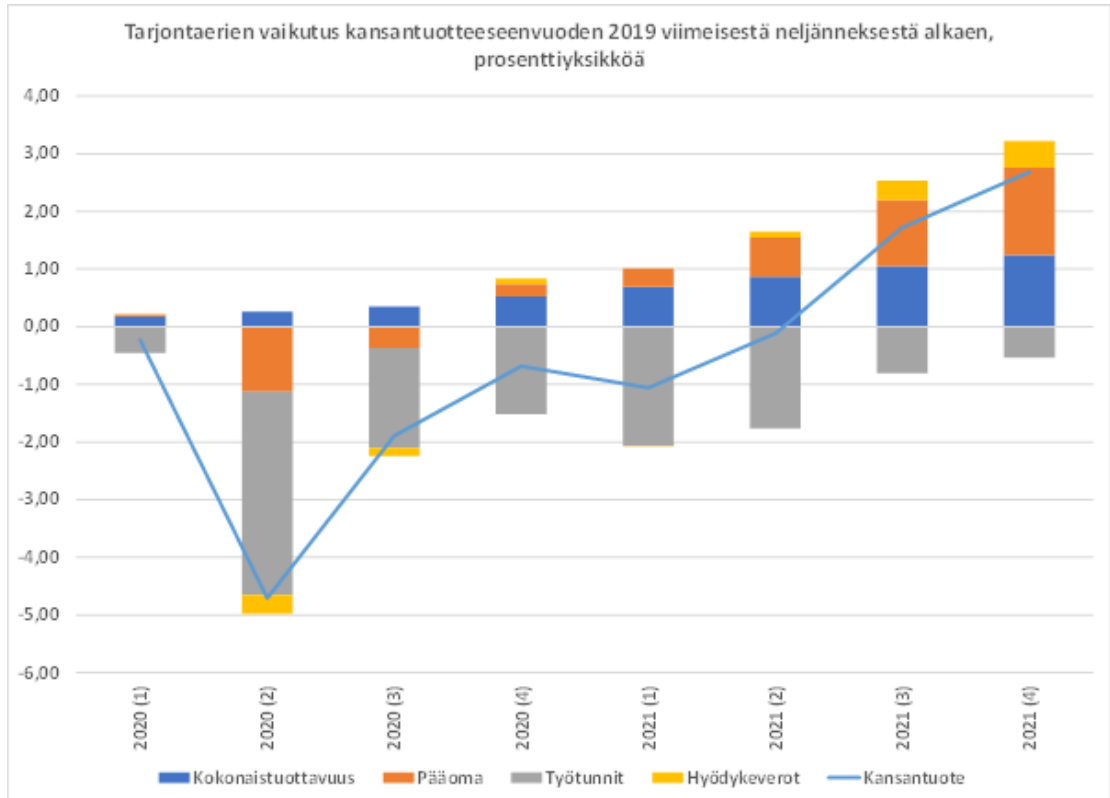
Kansantalouden tarjontatekijöiden kasvuhajotelmassa vuoden 2019 viimeisestä ensimmäisestä neljänneksestä vuoden 2020 loppuun mukaan kansantalouden supistumisesta keväällä 2020 suurin osa johtui koronarajoitusten vaikutuksista yksityiseen kulutukseen ja vientiin. Kansantuotteen muutos vuoden 2020 ensimmäisen ja toisen neljänneksen välillä oli noin -4,3 prosenttia. Yksityisen kulutuksen vaikutus tähän muutokseen oli noin 5,5 ja viennin noin 7 prosenttiyksikköä vuoden alusta mitattuna. Kolmannella neljänneksellä talouden toipuminen pääsi käyntiin, kun rajoituksia päästiin poistamaan. Syksyllä 2020 pandemian toisen aallon hillitseminen alkoi taas vaatia rajoitusten tiukentamista, mikä näkyi yksityisen kulutuksen ja investointien kääntymisenä laskuun. Vuoden loppuun mennessä kansantuote oli kausitasoitettuna tilaston mukaan noin 1,6 prosenttia pienempi kuin vuoden 2019 lopulla.

Vuoden 2021 alussa edellisneljänneksen viennin kasvu notkahti, mutta toisella neljänneksellä vienti taas vauhdittui. Kiinteän pääoman muodostus – investoinnit – kasvoi sekin vuoden 2020 lopusta alkaen. Markkinahintainen kansantuote saavutti vuoden 2019 tason kuluvaan vuoteen toisella neljänneksellä.

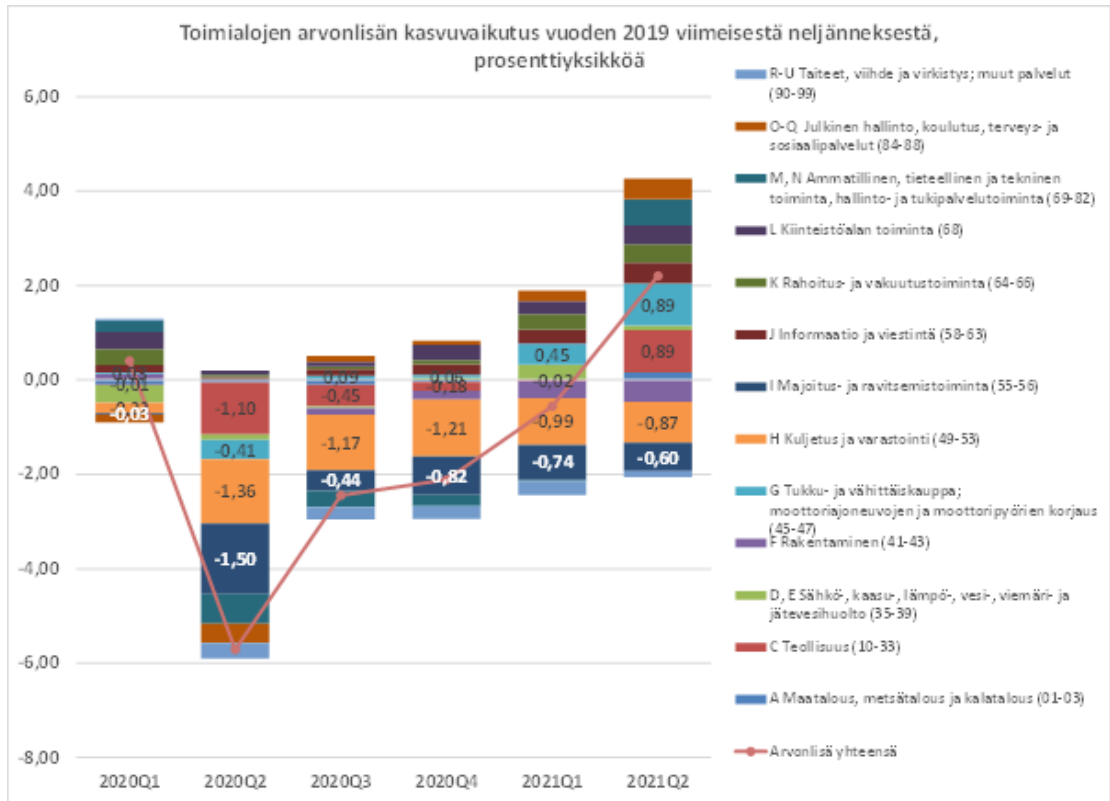
Kuvio: Kansantuotteen kehitys vuonna 2020. Lähde: Tilastokeskus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kuluva vuosi on tuonut rokotteet ja rokotusten alkamisen myötä näyttää siltä, että vuonna 2021 olisi mahdollista saada pandemian leviäminen rajoitetuksi. Rajoituksia päästiin purkamaan osittain jo kesällä. Kun purkaminen näyttää syksyllä olevan mahdollista, talouden toipuminen voi taas vauhdittua. Kuten vuonna 2020, kotimaiset rajoitukset osuivat ennen kaikkea yksityisiin palveluihin, mutta kotimainen kysyntä on silti elpymässä. Tällöin kasvua vauhdittaa työllisyyden paraneminen, ja sen myötä myös investoinnit.

Kuvio: Kansantalouden kehitys vuosina 2020 ja 2021. Lähde: Tilastokeskus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Kun tarkastellaan toimialojen arvonlisän vaikutusta kansantuotteen kasvuun vuodesta 2019, suurin osa koronapandemian vaikutuksista syntyi kuljetustoimialojen, kaupan ja matkailun sekä teollisuuden arvonlisän laskusta. Teollisuuden osalta talouden toipuminen alkoi jo vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä, Toimialoilla, joita koronarajoitukset erityisesti ovat koskeneet – kuljetukset, majoitus- sekä kulttuurialat – koronan jäljet näkyivät vielä kesällä 2021. Kauppa sen sijaan on jo kasvussa teollisuuden lailla.

Kuvio: Toimialojen arvonlisän kasvuvaikutus vuoden 2019 viimeisestä neljänneksestä (prosenttiyksikköä). Lähde: Tilastokeskus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

Taulukko: Toimialojen arvonlisän kasvuvaikutus vuoden 2019 viimeisestä neljänneksestä (prosenttiyksikköä). Lähde: Tilastokeskus. Päivitetty verkkosivuille 27.10.2021.

	2020Q1	2020Q2	2020Q3	2020Q4	2021Q1	2021Q2
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous (01-03)	-0,10	-0,05	-0,11	-0,04	0,00	0,16
B-E Koko teollisuus (05-39)	-0,36	-1,16	-0,43	-0,04	0,44	1,16
F Rakentaminen (41-43)	0,13	0,01	-0,14	-0,18	-0,36	-0,46
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus (45-47)	0,03	-0,41	0,09	0,06	0,44	0,89
H Kuljetus ja varastointi (49-53)	-0,22	-1,36	-1,17	-1,20	-0,99	-0,87
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta (55-56)	-0,03	-1,49	-0,44	-0,81	-0,74	-0,60
J Informaatio ja viestintä (58-63)	0,15	0,06	0,14	0,23	0,30	0,44
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta (64-66)	0,34	0,04	0,06	0,08	0,33	0,39
L Kiinteistöalan toiminta (68)	0,36	0,09	0,10	0,32	0,27	0,40
M, N Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta (69-82)	0,24	-0,63	-0,34	-0,24	-0,03	0,56

O-Q Julkinen hallinto, koulutus, terveys- ja sosiaalipalvelut (84-88)	-0,16	-0,41	0,12	0,08	0,22	0,43
R-U Taiteet, viihde ja virkistys; muut palvelut (90-99)	0,04	-0,33	-0,26	-0,27	-0,30	-0,13
Arvonlisä yhteensä	0,43	-5,63	-2,38	-2,01	-0,41	2,37